

บทที่ 2

การทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้จัดทำได้ทำการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีตรวจสอบเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

- 2.1 ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่
- 2.2 โทษของบุหรี่
- 2.3 สาเหตุของพฤติกรรมกาสูบบุหรี่
- 2.4 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่

บุหรี่เป็นสิ่งที่ทำจากใบยาสูบ ซึ่งมีการนำมาประดิษฐ์และปรุงแต่งเป็นรูปแบบต่าง ๆ พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 (สำนักโรคไม่ติดต่อ,2548: 30)

อุไรวัฒน์ คชาชีวะ(2531: 37) กล่าวว่า บุหรี่ มีสารประกอบต่าง ๆ อยู่มากกว่า 4,000 ชนิด สารบางชนิดมีผลต่อการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกาย บางชนิดเกิดพิษ บางชนิดทำให้เซลล์ผิดปกติ บางชนิดเป็นตัวก่อให้เกิดมะเร็ง บางชนิดเป็นสารต่อต้านภูมิคุ้มกัน

สารที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย ซึ่งเป็นสารที่ประกอบอยู่ในบุหรี่และควันบุหรี่ ได้แก่

1.นิโคติน (Nicotine) เป็นสารที่พบตามธรรมชาติในใบยาสูบเท่านั้น สารนี้ในระยะแรก จะออกฤทธิ์กระตุ้นสมองและระบบประสาทส่วนกลาง จะมีฤทธิ์กระตุ้นระบบประสาท ร้อยละ 95 ของสารนิโคตินจะไปจับที่ปอด บางส่วนจับที่เยื่อหุ้มริมฝีปาก บางส่วนจะถูกดูดซึมเข้ากระแสเลือด และมีผลโดยตรงต่อต่อมหมวกไต ก่อให้เกิดการหลั่งของสารEpinephrine ทำให้ความดันโลหิตสูงขึ้น

ผลของนิโคตินต่อระบบหัวใจและหลอดเลือด ซึ่งก่อให้เกิด

- 1.ความดันโลหิตสูง
- 2.หัวใจเต้นเร็วขึ้น
- 3.หลอดเลือดแดงที่ขาและแขนหดตัว
- 4.เพิ่มไขมันในเลือด

2.ทาร์ (Tar) ประกอบด้วยสารหลายชนิด มีลักษณะเป็นละอองของเหลวเหนียวสีน้ำตาล คล้ายน้ำมันดิน ร้อยละ 50 ของทาร์จะจับอยู่ที่ปอด ทำให้เกิดการระคายเคืองซึ่งเป็นสาเหตุของการไอ

3. คาร์บอนมอนอกไซด์ (Carbon Monoxide) เป็นก๊าซที่เกิดจากการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์ เป็นก๊าซที่แย่งจับกับเม็ดเลือดแดงโดยแทนที่ออกซิเจน ทำให้ออกซิเจนไปเลี้ยงส่วนต่างๆไม่เพียงพอ ทำให้มีอาการมึนงง เหนื่อยง่าย อ่อนเพลีย หมดกำลัง

4. ไฮโดรเจนไซยาไนด์ (Hydrogen Cyanide) เป็นสารพิษทำลายเยื่อหุ้มหลอดเลือดส่วนปลายและผนังถุงลม ทำให้เกิดโรคถุงลมโป่งพอง

5. ไนโตรเจนไดออกไซด์ เป็นก๊าซพิษที่ทำลายเยื่อหุ้มหลอดลมส่วนปลายและถุงลม

6. แอมโมเนีย (Ammonia) เป็นสารที่มีฤทธิ์ระคายเคืองเนื้อเยื่อ

7. สารกัมมันตภาพรังสี คิวรีมีสาร โพลอนิئم 210 (Polonium 210) ที่มีรังสีแอลฟา อยู่เป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดโรคมะเร็งปอด

2.2 โทษของบุหรี่

การสูบบุหรี่จะมีผลโดยตรงต่อสุขภาพของผู้สูบบุหรี่ทำให้เกิดโรคต่างๆมากมาย (ประภิตวาทีสาธกกิจ, 2555: 49) มีดังนี้

1. โรคมะเร็ง

2. โรคหัวใจ

3. โรคหลอดเลือด

4. โรคระบบทางเดินหายใจ

5. โรคระบบทางเดินอาหาร

6. โรคเหงือกและฟัน

7. ผลต่อการตั้งครรภ์ อันตรายที่เกิดจากการสูบบุหรี่ขณะตั้งครรภ์ มีอันตรายทั้งต่อมารดาและทารก อาจทำให้เกิดการแท้ง

8. ผลต่อระบบสืบพันธุ์ การสูบบุหรี่มีผลให้สมรรถภาพทางเพศลดลง

ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

การสูบบุหรี่นอกจากจะมีโทษต่อผู้สูบเองแล้วยังทำให้ผู้อื่นที่อยู่ในบรรยากาศของการสูบบุหรี่สูดเอาควันพิษเข้าไปด้วย ทำให้เกิดอันตรายได้เช่นเดียวกับผู้ที่สูบบุหรี่ เนื่องจากควันบุหรี่ในบรรยากาศจะเกิดจากควัน 2 กระแสคือ

1. สายควันหลัก (Mainstream Smoke) เป็นควันที่เกิดจากผู้สูบบุหรี่เป่าหรือพ่นออกมา

2. ควันสายข้างเคียงหรือควันหลง (Side stream Smoke) หรือควันบุหรีมือสอง (Secondhand Smoke) เป็นควันที่เกิดจากปลายบุหรีที่เผาไหม้ขณะผู้สูบบุหรีถือหรือวางบุหรี โดยไม่ได้สูบ ส่วนใหญ่แล้วที่ลอยอยู่ทั่วไปมาจากควันสายข้างเคียงถึงร้อยละ 85 ของควันบุหรี ซึ่งผลกระทบของบุหรีที่มีผลต่อควันข้างเคียง (ธีระ ลิมศิลา ,2537: 18-29)

- 1.เด็ก ทำให้เด็กป่วยด้วยโรคหลอดลมอักเสบ ปอดบวม หอบหืด หูอักเสบเพิ่มมากขึ้น
- 2.หญิงมีครรภ์ ที่สูบบุหรี จะทำให้น้ำหนักตัวในขณะตั้งครรภ์ เพิ่มน้อยกว่า ปกติ
- 3.คู่สมรสของผู้สูบบุหรี มีโอกาสเป็นมะเร็งปอดมากกว่าคู่สมรสที่ไม่สูบบุหรีเป็น 2 เท่า
- 4.คนทั่วไป บุคคลทั่วไปที่อยู่ในบรรยากาศที่ผู้อื่นสูบบุหรีอยู่ ควันบุหรีจะทำให้เกิดอาการเคืองตาปวดศีรษะ คัดจมูก น้ำมูกไหล (สถาบันควบคุมการบริโภคยาสูบ, 2548:7)

2.3 สาเหตุของพฤติกรรมการสูบบุหรี

วราภรณ์ ภูมิสวัสดิ์ (2539: 36) กล่าวว่า สาเหตุการติดบุหรีนั้นมี 3 สาเหตุคือ

1. เหตุกระตุ้นความเครียดอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในกายใจและสังคมของบุคคล
2. เหตุสนับสนุนการได้มาโดยง่าย การหาซื้อได้สะดวกง่ายดาย พ่อแม่สูบบุหรี เพื่อนทั้งกลุ่มสูบบุหรีกันมาก การได้รับการเชิญชวนจากการโฆษณาขายบุหรี
3. เหตุโน้มเอียงในบุคลิกภาพ มีการศึกษาวิจัยหลายแห่งชี้ให้เห็นว่า คนที่สูบบุหรีและคนที่ไม่สูบบุหรีมีบุคลิกภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คนที่สูบบุหรีมักเป็นคนหุนหัน เปิดเผย กระตือรือร้น ต้องการต่อต้านอำนาจบังคับบัญชา มีการแสดงออกถึงความต้องการทางเพศสูง อารมณ์ตึงเครียด วิตก กังวล เจ้าอารมณ์ มีลักษณะทางประสาททำให้ต้องพึ่งพาบุหรี

ทองหล่อ เศษไทย (2527: 40) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการสูบบุหรีว่าเกิดจาก

1. การกระตุ้น (Stimulation)
2. เป็นสิ่งยึดเหนี่ยว (Handling) เนื่องจากชอบกลิ่นบุหรี
3. ผ่อนคลาย (Relaxation)
4. การระบาย (Crutch) เกิดขึ้นขณะมีความเครียดหรือไม่สบายใจ
5. ความอยาก (Craving) เพราะสารนิโคตินพบในใบยาสูบนั้นสามารถทำให้เกิดผลเช่นเดียวกับยาเสพติด
6. การมีบุหรีจำหน่ายโดยทั่วไปและการโฆษณาทางสื่อมวลชนต่าง ๆ เนื่องจากมีความสะดวก ในการหาซื้อบุหรี

2.4 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

วิไลวรรณ วัระยะไซโย และอภิรดี แซ่ลิ้ม (2548: 207) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ทักษะคิดต่อการสูบบุหรี่และสุขภาพของบุคคลากร นักศึกษาแพทย์และผู้ป่วยนอก และญาติของคณะแพทยศาสตร์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยเก็บข้อมูลจากบุคคลากร จำนวน 1,417 ราย ผลการศึกษาพบว่า กลุ่ม การศึกษาทุกกลุ่ม มีทัศนคติในเรื่องของพิษภัยจากการสูบบุหรี่คล้ายคลึงกันคือ ร้อยละ 99 เห็นว่า การสูบบุหรี่ไม่เป็นผลดีต่อสุขภาพ และต่อคนรอบข้าง มากกว่าร้อยละ 70 เห็นว่าสังคมมีค่านิยมที่ดีว่าผู้ใหญ่ไม่ควรสูบบุหรี่ ผู้ชายสูบบุหรี่ไม่จัดเป็นพฤติกรรมปกติ ผู้หญิงสูบบุหรี่เป็นพฤติกรรมไม่เหมาะสม วัยรุ่นที่สูบบุหรี่เป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง และไม่น่าเลียนแบบ บุคลากรและนักศึกษายังมีผู้สูบบุหรี่ กล่าวคือบุคลากรร้อยละ 3.1 กลุ่มนักศึกษาร้อยละ 0.8 ซึ่งร้อยละ 66 ของผู้สูบบุหรี่ในทุกกลุ่มเริ่มสูบบุหรี่จากการอยากลองและร้อยละ 61 เริ่มสูบบุหรี่จากเพื่อนชักนำ โดยร้อยละ 66 มีความคิดจะเลิกบุหรี่ และร้อยละ 75 มีความต้องการข้อมูลเรื่องวิธีการเลิกด้วยตนเองสูงสุด ส่วนผู้ที่ไม่คิดเลิกสูบบุหรี่ส่วนใหญ่เนื่องจากสภาพแวดล้อมมีผู้สูบบุหรี่มาก

สุขุมาลัย ประสมศักดิ์ (2552: 1-6) ศึกษาปัจจัยและผลที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ และพฤติกรรมการเลิกบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 33.2 ในคณะบริหารธุรกิจ อายุเฉลี่ย 21.3 ปี บุคคลในครอบครัวของนักศึกษาที่สูบบุหรี่ คือ บิดาและพี่ชาย ปัจจัยด้านความรู้ ทัศนคติ และความเชื่อเกี่ยวกับการสูบบุหรี่นั้น คะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลางคือ 6.12 ระดับทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ในภาพรวมส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการสูบบุหรี่ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษา ส่วนใหญ่จะเริ่มสูบบุหรี่ระหว่างอายุ 16-18 ปี ด้วยสาเหตุจากการอยากลองโดยเพื่อนชักชวน และเคยตั้งใจเลิกสูบบุหรี่แต่เลิกไม่สำเร็จ

ปริศนา คาเงิน (2553: 5-6) การวิจัยเรื่องความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อการสูบบุหรี่ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะพัฒนาการท่องเที่ยวมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ 100 คน ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีอายุโดยเฉลี่ย 19 ปี โดยเห็นว่าปัจจัยจูงใจภายในคือการอยากรู้อยากเห็น และอยากลองสูบบุหรี่เองอยู่ในระดับปานกลาง ด้านเจตคติ กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติที่ดีต่อการไม่สูบบุหรี่ คือเห็นว่าการสูบบุหรี่ไม่ช่วยทำให้เกิดความมั่นใจ การเป็นที่สนใจของเพศตรงข้ามความเป็นผู้นำหรือการเป็นคนทันสมัยก็ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาบุหรี่ ปัจจัยจูงใจภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการสูบบุหรี่ เห็นว่าอยู่ใน

ระดับปานกลาง คือ กลุ่มเพื่อนที่ยังไม่เลิกสูบบุหรี่ เมื่อมีการสังสรรค์กับเพื่อนๆ จึงต้องสูบบุหรี่ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน